

Neljapäev, 28. november 2019

P9_TA(2019)0077

Olukord Boliivias**Euroopa Parlamendi 28. novembri 2019. aasta resolutsioon olukorra kohta Boliivias (2019/2896(RSP))**

(2021/C 232/05)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 22. oktoobri 2019. aasta avaldust valimisprotsessi kohta Boliivias ning 15. novembri 2019. aasta avaldust olukorra kohta Boliivias,
 - võttes arvesse Ameerika Riikide Organisatsiooni (ARO) Boliivia valimiste vaatlusmissiooni 21. oktoobri 2019. aasta avaldust,
 - võttes arvesse audiitorite rühma 10. novembri 2019. aasta avaldust Boliivia valimisprotsessi kohta,
 - võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku Michelle Bachelet' 16. novembri 2019. aasta avaldust,
 - võttes arvesse 21. veebruaril 2016. aastal Boliivias toimunud põhiseaduse referendumit,
 - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone olukorra kohta Boliivias,
 - võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
 - võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
 - võttes arvesse Ameerika Inimõiguste Komisjoni viimaseid pressiavaldusi Boliivia kohta, eelkõige 23. oktoobri, 12. novembri ja 19. novembri 2019. aasta avaldusi,
 - võttes arvesse Boliivia põhiseadust,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et 20. oktoobril 2019. aastal toimusid Boliivias presidendi- ja parlamendivalimised äärmiselt polariseerunud õhkkonnas, kuna president Evo Morales on vastuoluline isik ja tema kandidatuuri heakskiitmine oli seotud vastuoludega;
- B. arvestades, et pärast seda, kui 2016. aastal ei toetanud rahvas Boliivia põhiseaduse muudatusi, valiti Evo Morales konstitutsioonikohtu heakskiidul neljandaks ametiajaks tagasi, mis näitab, et Boliivia kohtusüsteem ei ole ilmselgelt sõltumatu;
- C. arvestades, et pärast seda, kui esialgsete tulemuste edastamise kiire ja turvaline süsteem (TREP) oli loendanud üle 80 % häältest, lõpetas kõrgem valimiskohus esialgsete tulemuste avalikustamise; arvestades, et sel hetkel oli arvude järgi selge, et korraldada tuleks teine hääletusvoor; arvestades, et 24 tundi hiljem esitas kõrgem valimiskohus andmed, mis kajastasid seletamatut suunamuutust, mille tagajärjel lõppesid valimised täiesti teistsuguse tulemusega ja kadus usaldus valimisprotsessi vastu, nagu märkis ARO; arvestades, et konstitutsioonikohus välistas teise hääletusvooru võimaluse põhjendusel, et kahe parima kandidaadi nõutav 10 % häältevahe oli saavutatud;
- D. arvestades, et kõrgeima valimiskohtu tegevus ei tekitanud erimeelsusi ja pettusekahtlusi mitte ainult opositsiooni-kandidaatide toetajate seas, vaid ka riiklike ja rahvusvaheliste vaatlejate ning suurema osa rahvusvahelise üldsuse hulgas;
- E. arvestades, et president Evo Morales kuulutas end avalikult valimiste võitjaks juba enne, kui kõik ametlikud tulemused olid edastatud ja avalikustatud;

Neljapäev, 28. november 2019

- F. arvestades, et ARO, ELi ja rahvusvahelise üldsuse avaldustes väljendati tõsist muret hääletugemise põhjendamatu katkestamise pärast, mis osutab valimiskomisjoni vaateleja võimalikule kallutatud tegevusele; arvestades, et kohalikud ja rahvusvahelised partnerid soovitasid korraldada valimiste teise vooru, et poliitiline kriis lahenda;
- G. arvestades, et hääletugemise ootamatu katkestamine ja võidu väljakuulutamine president Evo Moralese poolt töid kaasa ulatuslikud protestid ning opositsiooni toetajate ja president Evo Moralese enda toetajate mobiliseerumise; arvestades, et need meeleavaldused on valmistanud suurt muret kogu rahvusvahelisele üldsusele ning siiani on nende tagajärjel surma saanud vähemalt 32 inimest, sajad inimesed on saanud vigastada ja üle 600 inimese on vahistatud; arvestades, et riigis oli toidu- ja kütusenappus, millel on Evo Moralese toetajate korraldatud tänavablokaadide tõttu tõsised tagajärjed tsiviilelanikkonnale; arvestades, et muret tekitavad vägivald, väidetav jõu ebavajalik ja ülemäärane kasutamine julgeolekujõudude poolt ning ühiskonna killustumine;
- H. arvestades, et valimiste korraldamise eest vastutav organ ei olnud usaldusväärne ning üks selle liikmetest astus hääle lugemise ajal tagasi; arvestades, et opositsioon ei tunnistanud sellistes tingimustes toimunud valimiste tulemusi ja mõistis väidetava valimispettuse hukka;
- I. arvestades, et EL ei lähetanud täieõiguslikku valimisvaatlusmissiooni, vaid teda esindas ainult väike tehniline meeskond, mis koosnes kolmest madalama astme ametnikust;
- J. arvestades, et usalduse taastamiseks nõustusid nii valitsus kui ka valimisasutused ARO ekspertide meeskonna korraldatava tehnilise siduva auditiga; arvestades, et seda auditit toetas ÜRO peasekretär;
- K. arvestades, et 10. novembril 2019 paljastas ARO audit, et valimiste ajal oli toimunud olulisi normide eiramisi ja manipuleerimisjuhtumeid, nõudis valimistulemuste tühistamist ja soovitas uut valimisprotsessi, millesse peaksid olema kaasatud uued valimisasutused, et tagada usaldusväärsete valimiste läbiviimine;
- L. arvestades, et pärast seda, kui 10. novembril 2019 tutvustati ARO auditiaruannet, milles nõuti valimisprotsessi tühistamist ja uuesti korraldamist, astusid paljud kõrged riigiametnikud, sealhulgas president, asepresident, senati esimees ja valimisorgani esindajad ametist tagasi; arvestades, et Evo Morales ja mõned teised tema valitsuse liikmed pidid riigist lahkuma ja oma ametiülesannetest loobuma; arvestades, et relvajõudude juhtivliikmed soovitasid endisel presidentil Evo Moralesel tagasi astuda; arvestades, et relvajõud ja politsei peaksid hoiduma poliitiliste protsesside mõjutamisest ning alluma tsiviilkontrollile;
- M. arvestades, et Jeanine Áñez kirjutas alla vastuolulisele dekreedile, mis kaitseb relvajõude vastutusele võtmise eest nende tegude pärast, mida nad panevad toime avaliku korra taastamise nimel;
- N. arvestades, et mitme tagasiastumise tõttu on teine asepresident Jeanine Áñez pidanud asuma ajutise presidendi kohale, et kuulutada kiiresti välja uued presidendivalimised, kuna see on ainus demokraatlik ja põhiseaduslik viis praeguse kriisi lahendamiseks;
- O. arvestades, et Boliivia parlamendi alam- ja ülemkoda kiitsid 23. novembril 2019. aastal ühehäälselt heaks õigusakti, mis sillutab teed uutele presidendivalimistele ja millele kirjutas alla ajutine president Jeanine Áñez; arvestades, et heakskiidetud õigusaktiga keelatakse kahel järjestikusel ametiajal presidendiametis olnud isikutel uuesti kandideerida, mistõttu Evo Morales ei saa enam presidendiks kandideerida;
1. väljendab heameelt selle üle, et mõlemad kodad kiitsid heaks õigusakti järgmiste presidendivalimisteks valmistumiseks, kuid on arvamusel, et stabiilsuse taastamiseks Boliivias tuleb uued valimised korraldada niipea kui võimalik, ning toetab seetõttu eesmärki nimetada ametisse uus sõltumatu valimiskohus, et tagada läbipaistvad valimised; kutsub ajutisi ametivõime üles võtma vastutuse menetluse usaldusväärse eest ning korraldama nõuetekohaselt läbi viidavad ja kaasavad valimised, kus kõigil poliitilistel osalejatel on võimalus võistelda vastavalt Boliivia seadustele ja põhiseaduslikule korrale;
 2. mõistab hukka Boliivia ametivõimude läbipaistmatuse ja usaldusväärse puudumise ning katse panna toime pettust, kahjustades sellega Boliivia kodanike õigust valida vabalt ja demokraatlikult oma president; mõistab hukka valimispettuse katse, mis kujutab endast rasket kuritegu; tuletab meelde, et Boliivia seaduste kohaselt tuleb kuulutada valimised kehtetuks ning sellistes ebaseaduslikes protsessides osalevad üksikisikud ja organisatsioonid valimisorganitest automaatselt välja jätta;

Neljapäev, 28. november 2019

3. väljendab kindlat vastuseisu 20. oktoobri 2019. aasta valimistele järgnenud vägivalle ja hävitustööle, avaldab kaastunnet kõigile ohvrite pereliikmetele ning nõuab, et süüdlased võetaks vastutusele;
 4. väljendab täielikku toetust ja tunnustust Boliivias äärmiselt rasketes tingimustes tegutsevate ARO valimisvaatlejate tööle;
 5. väljendab heameelt otsuse üle sõjavägi protestipiirkondadest välja viia ja tunnistada kehtetuks seadus, mis annab sõjaväele ulatusliku kaalutusõiguse jõu kasutamisel; kutsub julgeolekujõude üles tegutsema julgeoleku ja avaliku korra tagamisel olukorrale vastavalt ja vaoshoitult; nõuab vägivalle kiiret, erapooletut, läbipaistvat ja järjekindlat uurimist ning süüdlaste kohtu alla andmist;
 6. kutsub uusi ajutisi ametivõime üles astuma vajalikke samme, et muuta olukorda, taastada usaldus ja kindlustunne ning jõuda peamise eesmärgini ehk korraldada valimised; kutsub üles alustama dialoogi, et korraldada viivitamata uued demokraatlikud, kaasavad, läbipaistvad ja õiglased valimised, ning kaasama sellesse uue koosseisuga valimisorgani, et tulla praegusest kriisist välja, vältides samas poliitilist kättemaksu; kutsub vahevalitsust üles mitte võtma vastuolulisi meetmeid, mis võiksid olukorda halvendada;
 7. väljendab heameelt ELi ja katoliku kiriku vahendajarolli üle, tänu millele jõuti pooltevahelisele kokkuleppele vabade, kaasavate ja läbipaistvate valimiste läbiviimise kohta kindlaksmääratud aja jooksul ja kooskõlas Boliivia põhiseadusega;
 8. kordab, et kohtusüsteemi sõltumatus, poliitiline pluralism ning kõigile boliivlastele, sealhulgas talunikest põlisrahvastele kehtiva kogunemis- ja sõnavabaduse austamine on põhiõigused ning demokraatia ja õigusriigi olulised tugisambad;
 9. nõuab, et uus valimisprotsess toimuks usaldusväärsete ja läbipaistvate rahvusvaheliste vaatlejate juuresolekul, kes võivad vabalt tegutseda ja jagada oma sõltumatuid tähelepanekuid;
 10. väljendab valmisolekut olla abiks sellises valimisprotsessis ja kutsub komisjoni asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat üles lähetama kohapeale täieõigusliku ELi valimisvaatlusmissiooni;
 11. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Boliivia valitsusele, Andide Parlamendile ja Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarsetele assambleele.
-